

Palaemon elegans Elegant tångräka

Bild vänster: [Palaemon elegans1](#), Bild höger: [Palemon elegans](#)
 © Fotograf (vänster bild): [Enrique Dans \(edans\)](#) - Flickr. Licens CC ([by](#)).
 © Fotograf (höger bild): Tomasz Zarzycki, University of Gdansk

Svenskt vardagsnamn	Elegant tångräka, tigerstrimmig tångräka
... och på andra språk	Norska: stripestrandreke, stripet strandreke; Danska: strandreje; Engelska: grass prawn, rock shrimp ; Tyska: kleine Felsengarnele; Franska: bouquet, crevette rose
Vetenskapliga namn	<i>Palaemon elegans</i> Rathke, 1837; fam. Palaemonidae Synonym(er): <i>Leander squilla</i> <i>Leander squilla</i> var. <i>brevidigitata</i> Czerniavsky, 1884 <i>Leander squilla</i> var. <i>intermedia</i> De Man, 1915b <i>Leander squilla</i> var. <i>prototypa</i> Czerniavsky, 1884 <i>Palaemon minans</i> Norman, 1861 <i>Palaemonella gracilis</i> Paul'son, 1875
Organismgrupp(er)	Äkta räkor (infraordning Caridea), tiofotade kräftdjur (ordning Decapoda), storkräftor (klass Malacostraca), kräftdjur (underfylum Crustacea), leddjur (fylum Arthropoda).
Storlek och	Elegant tångräka blir normalt 30-63 mm lång, hanarna

utseende	<p>något mindre (28-50 mm). Färgen är gråaktigt brungrön med mörkare fläckar och tvärband. Den har på det hela taget skarpere färger än tångräka; så är t.ex. de blå och gula band på frambenen, som man brukar kunna se på båda arterna, mycket tydligare hos elegant tångräka. Det finns inga pigmentfläckar under rostralkölen. Rostrum är rakt eller svagt uppåtböjt med 7-9 tänder på ryggsidan och 3 (2-4) på buksidan. Klosaxen på andra benparet är bara en tredjedel av hela kloleden. Mandibularpalpen är 2-ledad (Hansson, 2009).</p>
Kan förväxlas med	<p>Andra <i>Palaemon</i>-arter och särskilt vanlig tångräka <i>P. adspersus</i>. En särskiljande karaktär är att elegant tångräka har 7-9 dorsaltänder på rostrumet och vanlig tångräka har 5-6. Klosaxen på andra benparet är bara en tredjedel av hela kloleden hos elegant tångräka men utgör nästan hälften av kloleden hos vanlig tångräka.</p>
Geografiskt ursprung	<p>Europas kustvatten från Svarta havet, Medelhavet, Nordsjön, Västerhavet och upp längs Norges sydvästra Atlantkust.</p> <p>Den genetiska typ som sedan början av 2000-talet sprider sig i Östersjön hör genetiskt till den typ som finns i Medelhavet och Svarta havet. Det är därför troligt att den typ som sprider sig i Östersjön är införd av människan vilket även stöds genetiskt av deras låga haplotyp diversitet (Reuschel <i>et al.</i>, 2010). I Kielområdet, i sydvästra Östersjön, fanns både den inhemska Atlanten-Västerhavet typen och den introducerade Medelhavs-Svarta havet typen.</p>
Första observation i svenska vatten	<p>Arten är inhemska på vår västkust. Ännu osäkert när första observationen i svensk del av Östersjön ägde rum och om det är den nya genetiska typen som finns längs t.ex. Skåne- och Blekingekusten då genetiska analyser saknas.</p> <p>Elegant tångräka blev funnen i östra Blekinge 1999 (Gräsören, Mob1 och St. Korsaskär, Mob3) (Fredrik Lundgren, Toxicon, pers. komm.) vilket är tidigare än fynden vid Bornholm, Arkonaområdet och Gdanskbukten som nämns i refererad litteratur.</p>
Förekomst i svenska havs- och kustområden	<p>Den inhemska genetiska typen finns längs svenska västkusten. Den troliga nya genetiska typen är hittills observerad från Kämpinge, sydvästra Skåne, upp till Askö, Trosa skärgård. Det är okänt om den finns på Gotland.</p> <p>I kustundersökningar i Blekinge och västra Hanöbukten hittades elegant tångräka utanför Karlshamn 2001 (Tobiasson <i>et al.</i>, 2002). År 2002 hittades den på fyra lokaler från Kivik till Ronneby och 2003 på 9 lokaler från Pukasviken till Sturkö (Tobiasson <i>et al.</i>, 2003, 2004). Den är därefter påträffad på olika lokaler inom undersökningsprogrammet till 2010.</p> <p>Längs Skånes sydkust hittades elegant tångräka i Kämpinge för första gången 2003 inom Sydkustens</p>

	<p>Vattenvårdsförbunds undersökningar (Lundgren <i>et al.</i>, 2003) och 2012 utanför Ystad (Lundgren <i>et al.</i>, 2013).</p> <p>Ett viktigt bevis på artens förekomst i svenska östersjövatten är en individ fångad i Kalmarsund, Mörbylånga, under 2007 som artbeskrivits och lagts in i en tysk systematik-databank (Databank, Leibniz_Institut für Ostseeforschung Warnemünde). http://www.io-warnemuende.de/tl_files/bio/ag-benthische-organismen/pdf/Steckbrief_Palaemon_elegans_Deutsch.pdf</p> <p>I ett experiment på Askölaboratoriet, Trosa skärgård, 2008 användes elegant tångräka i försöken (Eriksson <i>et al.</i>, 2011).</p> <p>I en inventering 2009 i Kristianstads Vattenrike hittades elegant tångräka vid Snickarehaken och Revhaken (Hermansson, 2010).</p> <p>Enligt Stefan Tobiasson, Linné universitetet (pers. kom.) så har elegant tångräka påträffats i dykinventeringar i Blekinge sedan minst 10 år tillbaka. Den påträffas även i Kalmarsund upp till Västervik om än mindre frekvent än i Blekinge.</p>
Övrig förekomst utanför ursprungligt utbredningsområde	<p>Danmark (Janas <i>et al.</i>, 2004) Tyskland (Wasmund <i>et al.</i>, 2004) Polen (Janas <i>et al.</i>, 2004) Litauen (Zettler & Daunys, 2007) Estland (Katajisto <i>et al.</i>, 2013) Finland (Katajisto <i>et al.</i>, 2013)</p>
Referenser till observationer i områden nära svenska farvatten	<p>Bornholm, Danmark 2002 (Janas <i>et al.</i>, 2004) Tyskland (Wasmund <i>et al.</i>, 2004) Polen (Grabowski, 2006) Finska viken, Estland (Kotta <i>et al.</i>, 2012; Katajisto <i>et al.</i>, 2013) Finska viken och Skärgårdshavet, Finland (Katajisto <i>et al.</i>, 2013)</p>
Troligt införselsätt	Barlastvatten.
Miljö där arten förekommer	Estuarier och laguner. I kraftiga tidvattenområden (Frankrike, Holland) uppehåller den sig mer kustnära och på grunt vatten jämfört med den vanliga tångräkan <i>P. adspersus</i> som finns på djupare vatten i ålgräsängar <i>Zostera marina</i> . I icke tidvattenområden, som vår västkust, finns den även i ålgräsängarna men tillsammans med vår vanliga tångräka (Berglund & Lagercrantz, 1983).
Ekologiska effekter	Elegant tångräka har trängt undan vanlig tångräka i bl.a. polska områden (Grabowski, 2006).
Andra effekter	Elegant tångräka är nu ett vanligt födoslag för torsken i polska kustvatten, Gdansk bukten (Gruszka & Więcaszek, 2010)

<p>Övrigt</p>	<p>Dykare har uppgivit att elegant tångräka och vanlig tångräka är lätta att skilja åt i fält. Den eleganta tångräkan är väldigt färgrik, tydligt randad och betar sig mycket annorlunda jämfört med vanlig tångräka. Elegant tångräka är mycket mer orädd och verkar inte störas nämnvärt av dykare.</p>
<p>Läs mer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Berglund A. & Lagercrantz U. 1983. Genetic differentiation in populations of two <i>Palaemon</i> prawns species at the Atlantic east coast: does gene flow prevent local adaptation? <i>Marine Biology</i> 77:49-57. • CABI. Invasive Species Compendium. <i>Palaemon elegans</i> http://www.cabi.org/isc/datasheet/70617 • Jazdzewski K. & Grabowski M. 2011. Alien crustaceans along the southern and western Baltic Sea. I: Galil B.S., Clark P.F. & Carlton J.T. (Eds.). In the Wrong Place – Alien Marine Crustaceans. <i>Invading Nature – Springer Series in Invasion Ecology</i> 6:323-344. • Janas U. & Barańska A. 2008. What is the diet of <i>Palaemon elegans</i> Rathke, 1837 (Crustacea, Decapoda), a non-indigenous species in the Gulf of Gdańsk (southern Baltic Sea)? <i>Oceanologia</i> 50(2):221-237. • Janas U. & Bruska O. 2010. Energy values and energy resources of two prawns in Baltic coastal waters: the indigenous <i>Palaemon adspersus</i> and the non-indigenous <i>Palaemon elegans</i>. <i>Oceanologia</i> 52(2):281-297. • Janas U. & Mańkucka A. 2010. Body size and reproductive traits of <i>Palaemon elegans</i> Rathke, 1837 (Crustacea, Decapoda), a recent colonizer of the Baltic Sea. <i>Oceanological and Hydrological Studies</i>. 39(2).3-24. • Janas U., Pilka M. & Lipińska D. 2013. Temperature and salinity requirements of <i>Palaemon adspersus</i> Rathke, 1837 and <i>Palaemon elegans</i> Rathke, 1837. Do they explain the occurrence and expansion of prawns in the Baltic Sea? <i>Marine Biology Research</i> 9(3):293-300. • Łapińska E. & Szaniawska A. 2006. Environmental preferences of <i>Crangon crangon</i> (Linnaeus, 1758), <i>Palaemon adspersus</i> Rathke, 1837, and <i>Palaemon elegans</i> Rathke, 1837 in the littoral zone of the Gulf of Gdańsk. <i>Crustaceana</i> 79:649-662. • Lesutiene J., Gasiūnaitė Z.R., Strikaitė R. & Žiliene R. 2014. Trophic position and basal energy sources of the invasive prawn <i>Palaemon elegans</i> in the exposed littoral of the SE Baltic Sea. <i>Aquatic Invasions</i> Vol.9. In press. • Reuschel S., Cuesta J.A. & Schubart C.D. 2010. Marine biogeographic boundaries and human introduction along the European coast revealed by phylogeography of the prawn <i>Palaemon elegans</i>. <i>Molecular Phylogenetics and Evolution</i> 55(3):765-775. <p>Mer om bilden</p>	

- © Enrique Dans (edans)
<https://www.flickr.com/photos/edans/>
- © Tomasz Zarzycki, University of Gdansk, Faculty of Oceanography and Geography
Al. Marszałka J. Piłsudskiego 46, 81-378 Gdynia
www.oig.ug.edu.pl

Referenser till artbeskrivning

- D'Udekem d'Acoz C., Faasse M., Dumoulin E. & De Blauwe H. 2005. Occurrence of the Asian shrimp *Palaemon macrodactylus* in the southern bight of the North Sea, with a key to the Palaemonidae of north-western Europe (Crustacea. Decapoda. Caridea). *Nederlandse faunistische Mededelingen* 22:95-111.
- Hansson H.G. 2009. Marina sydskanandinaviska 'evertebrater' – ett naturhistoriskt urval. Sven Lovén centrum för marina vetenskaper, Tjärnö. Web-upplaga 1 juni 2009.
- Smaldon G., Holthuis L.B. & Fransen C.H.J.M. 1993. Coastal shrimps and prawns: keys and notes for identification of the species. *Synopses of British Fauna N.S.* 15. Linnean Society of London and the Field Studies Council. 142 sidor.

Referenser till fyndplatser

- Andersson S., Tobiasson S., Engkvist R., Edman A. & Sjölin A. 2010. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2009. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2009. Institutionen för naturvetenskap. Linnéuniversitet. Rapport 2010:4
- Andersson S., Tobiasson S., Engkvist R., Edman A. & Sjölin A. 2011. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2010. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2009. Institutionen för naturvetenskap. Linnéuniversitet. Rapport 2011:6
- Engkvist R., Nilsson J., Tobiasson S., Ingemansson A & Sjölin A. 2006. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2005. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2005. Institutionen för Biologi och Miljövetenskap. Högskolan i Kalmar. Rapport 2006:3
- Eriksson B.K., van Sluis C., Sieben K., Kautsky L. & Råberg S. 2011. Omnivory and grazer functional composition moderate cascading trophic effects in experimental *Fucus vesiculosus* habitats. *Mar. biol.* 158:747-756.
- Grabowski M. 2006. Rapid colonisation of the Polish Baltic coast by an Atlantic palaemonid shrimp *Palaemon elegans* Rathke, 1837. *Aquatic Invasions* 1(3):116-123.
- Graboski M., Jażdżewski K. & Konopacka A. 2005. Alien Crustacea in Polish waters – introduction and Decapoda. *Oceanological and Hydrological Studies.* 24(Suppl.1):43-61.

- Hermansson E. 2010. Sammanställning av naturvärden samt hotbildsanalys för biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Kuststräckan samt den kustnära delen av Hanöbukten inom biosfärområdet. Master Examensarbete i Marin Ekologi. Institutionen för Marin Ekologi – Lovénscenter. Göteborgs universitet. 68 sidor.
- Jabłońska-Barna I., Ruchter A. & Kruk M. 2013. Biocontamination of the western Vistula Lagoon (south-eastern Baltic Sea, Poland). *Oceanologia* 55(3):751-763.
- Janas U. 2005. Distribution and individual characteristics of the prawn *Palaemon elegans* (Crustacea, Decapoda) from the Gulf of Gdańsk and the Dead Vistula River. *Oceanological and Hydrological Studies* 24(Suppl.1):83-91.
- Janas U & Mańkucka. 2010. Body size and reproductive traits of *Palaemon elegans* Rathke, 1837 (Crustacea, Decapoda), a recent colonizer of the Baltic Sea. *Oceanological and Hydrological Studies*. 39(2):3-24.
- Janas U., Zarzycki T. & Kozik P. 2004. *Palaemon elegans* – a new component of the Gulf of Gdańsk macrofauna. *Oceanologia* 46(1):143-146.
- Katajisto T., Kotta J., Lehtiniemi M., Malavin S.A. & Panov V.E. 2013. *Palaemon elegans* Rathke, 1837 (Caridea: Palaemonoidea: Palamonidae) established in the Gulf of Finland. *BioInvasions* 2(2):125-132.
- Kotta J. & Kuprijanov I. 2012. The first finding of the palaemonid shrimp *Palaemon elegans* Rathke in the Estonian coastal sea. *Estonian Journal of Ecology* 61:148-153.
- Lundgren F., Olsson P., Sjölin A. & Nylander W. 2003. Undersökningar längs sydkusten. Sydkustens Vattenvårdsförbund. Årsrapport 2003. Toxicon AB. 57 sidor.
- Lundgren F., Olsson P., Sjölin A. & Nylander W. 2013. Undersökningar längs sydkusten. Sydkustens Vattenvårdsförbund. Årsrapport 2012. Toxicon AB.
- Tobiasson S., Engkvist R., Juhlin B., Liungman O., Wickström K., Lundgren F. & Sjölin A. 2002. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2001. Institutionen för Biologi och Miljövetenskap. Högskolan i Kalmar. Rapport 2002:5.
- Tobiasson S., Nilsson J., Engkvist R., Juhlin B., Wickström K., Lundgren F. & Sjölin A. 2003. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2002. Med utvärdering av perioden 1990-2002. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2002. Institutionen för Biologi och Miljövetenskap. Högskolan i Kalmar. Rapport 2003:12
- Tobiasson S., Engkvist R., Lindahl S. & Sjölin A. 2004. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2003. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2003.

Institutionen för Biologi och Miljövetenskap. Högskolan i Kalmar.
Rapport 2004:4

- Tobiasson S., Engkvist R., Ingemansson A. & Wolfhagen A. 2007. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2006. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2006. Naturvetenskapliga institutionen. Högskolan i Kalmar. Rapport 2007:3
- Tobiasson S., Engkvist R., Ingemansson A. & Sjölin A. 2008. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2007. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2007. Naturvetenskapliga institutionen. Högskolan i Kalmar. Rapport 2008:3
- Tobiasson S., Engkvist R., Lindow H. & Sjölin A. 2009. Hanöbukten. Kustvattenmiljö 2008. Blekingekustens Vattenvårdsförbund och Vattenvårdsförbundet för västra Hanöbukten. Årsrapport 2008. Naturvetenskapliga institutionen. Högskolan i Kalmar. Rapport 2009:3
- Wasmund N., Pollehne F., Postel L. Siegel H. Zettler M.L. 2004. Biologische Zustandseinschätzung der Ostsee im Jahre 2003. Meereswissenschaftliche Berichte. Marine Science Reports. No. 60. Institut für Ostseeforschung, Warnemünde.
- Zettler M.L. & Daunys D. 2007. Long-term macrozoobenthos changes in a shallow boreal lagoon: Comparison of a recent biodiversity inventory with historical data. Limnologica 37:170-185.

Referenser till ekologiska och andra effekter

- Gruszka P. & Więcaszek B. 2011. *Palaemon elegans* Rathke, 1837 in the food of Baltic cod (*Gadus morhua callarias* L., 1758) from the Gulf of Gdańsk. Marine Biology Research 7(1):100-105.

- Detta faktablad om *Palaemon elegans* skapades den 4 november 2014 av Sture Nellbring.